

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО ВАЖЛИВИХ ЯКОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ПІЛОТІВ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНО- ПРИКЛАДНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Наталія Орленко, Іванна Лукашова, Людмила Черниш
Національний авіаційний університет, м.Київ

Постановка проблеми. Фізичне виховання у вищих навчальних закладах України, складаючи органічну частину всього навчального виховного процесу, покликано підтримувати високу працездатність студентів упродовж усіх років навчання, сприяючи успішному навчанню та ефективній професійній діяльності. При цьому важливо, щоб майбутній фахівець був міцний тілом і духом, здатним свідомо примножувати потенціал держави, успішно самореалізовувати свій природний, фізичний та духовний потенціал, активно розвивати його.

Метою фізичного виховання майбутніх пілотів у вищих технічних навчальних закладах ВНЗ авіаційного профілю є «формування фізичної та психофізичної надійності організму до професійної діяльності, а також фізичної, духовної та професійної культури, підвищення ресурсів здоров'я, як системи цінностей, що активно і довгостроково реалізуються у здоровому способі життя, а також здатності застосовувати її у соціально-професійній, фізкультурно-спортивній та професійній діяльності» [5,с.5]. Основним принципом фізичного виховання стає принцип відповідності застосованих форм, засобів і методів підготовки, з урахуванням вікових особливостей організму майбутнього пілота та загальної фізичної підготовленості.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Численні дослідження, проведені соціологами, фахівцями фізичної культури, фізіології, психології і гігієни праці, доводять позитивний вплив регулярних занять фізичною культурою і спортом під час праці і відпочинку на працездатність і продуктивність праці. У тих фахівців, які регулярно займаються фізичною культурою і спортом, рівень функціональних можливостей, фізичної й емоційної стійкості, координації рухів значно вище середніх показників. Крім того, вони більш працьовиті, здатні до тривалого збереження оптимального темпу, швидкості й економічності робочих рухів.

На нашу думку, якщо заняття з фізичного виховання проводити в обсязі 4-х практичних годин і 2-х годин самостійних занять на тиждень,

майбутні пілоти у процесі фізичної підготовки отримують широке коло знань з фізичного виховання, професійно-прикладної фізичної підготовки, соціологічного, гігієнічного, медико-біологічного та юридичного змісту, що робить процес занять фізичними вправами більш осмисленим і результативним. Крім того, якщо у процесі фізичної підготовки застосовуються вправи, спрямовані на формування професійних якостей, то така підготовка переходить у розряд професійно-прикладної фізичної підготовки (ППФП).

Наведемо думки ряду дослідників з цього виду фізичної підготовки. Так, Ю. Антошків [1] розглядає ППФП як підсистему фізичного виховання, яка забезпечує формування й удосконалення тих якостей особистості, які мають істотне значення для конкретної майбутньої діяльності. О. Зарічанський [2] стверджує, що це – спеціалізований вид фізичного виховання, спрямований на формування і підтримку необхідного рівня фізичної підготовленості, відповідно до вимог конкретного виду професійної діяльності. О. Коломієць [3] і Р. Римик [4] у своїх дослідженнях доводять, що ППФП являє собою спеціалізований вид фізичного виховання, який здійснюється відповідно до особливостей обраної професії.

Аналіз науково-дослідних і методичних робіт свідчить, що найбільш повне визначення поняття «професійно-прикладна фізична підготовка», на нашу думку, таке: професійно-прикладна фізична підготовка майбутніх пілотів являє собою професійно-орієнтовану складову системи фізичного виховання, яка динамічно розвивається і формує певні прикладні знання; фізичні, психічні й професійні якості, вміння і навички, що сприяють досягненню ефективної готовності майбутнього пілота до успішної професійної діяльності.

Дане визначення ППФП, на нашу думку, відповідає виконанню соціального замовлення держави і суспільства на зміцнення здоров'я, загальнофізичної та професійно-прикладної фізичної підготовки студентів шляхом організації у ВНЗ авіаційного профілю навчальних і поза навчальних факультативних занять з обов'язковою реалізацією базового компонента, орієнтованого на оволодіння особистою фізичною культурою фахівця.

Результати дослідження. Професійно-прикладна фізична підготовка майбутніх пілотів як складова фізичної підготовки спрямована на формування професійних якостей, що дозволяє значно підвищити прикладну дієвість фізичного виховання, якість фізичної та

психофізичної підготовки фахівців. Основними факторами, від яких залежить зміст ППФП студентів різних технічних ВНЗ авіаційного профілю, є сфера майбутньої діяльності та психофізіологічні особливості діяльності льотного складу. Однак, під час підготовки студентів-майбутніх пілотів, система ППФП ще недостатньо широко застосовується, у зв'язку з чим фізична підготовленість випускників технічних ВНЗ не завжди відповідає вимогам, які висуває до них сучасна професійна діяльність.

Зміст фізичної підготовки майбутніх пілотів визначає низку чинників, пов'язаних з особливостями професійної діяльності, і, насамперед, вимогами до фізичної та психічної підготовленості, що зумовлено специфікою професійної діяльності.

Спеціальна фізична підготовка, реалізується системою засобів і заходів фізичної культури, що вирішують завдань ППФП і спрямовані на формування, розвиток і вдосконалення:

- соціальних якостей особистості, властивих даній професії;
- фізичних якостей, важливих для оптимальної професійної діяльності;
- рухових навичок, що сприяють успішному оволодінню професійною майстерністю.

Для того, щоб науково обґрунтувати процес формування професійних якостей у майбутніх спеціалістів засобами фізичного виховання у навчальному закладі, важливо чітко уявляти стан реальної життєдіяльності студентства, його способу життя. Яким спеціалістом стане нинішній студент – майбутній пілот залежить не лише від того, наскільки добре він вчиться, а й від уміння використовувати здорові життєві навички, від його буття взагалі. Вихованню саме цих навичок і сприяє фізичне виховання, а формування навичок, ведення здорового способу життя у студентському віці є запорукою успішної професійної діяльності у майбутньому.

Так, формування професійно важливих якостей у майбутніх пілотів засобами фізичного виховання, як фактора загальної підготовки майбутніх авіаційних фахівців, активно сприяє:

- всебічному гармонійному розвитку особистості, формуванню, вихованню, розвитку й удосконаленню багатьох позитивних і необхідних духовних й фізичних якостей;
- зміцненню здоров'я, підвищенню загальної працездатності, витривалості, вдосконалюванню регуляції біологічних механізмів, що

забезпечують стійкість до виробничої діяльності у складних і мінливих умовах;

– ефективнішому загальному й спеціальному навчанню, оскільки оптимально нормована активна рухова діяльність позитивно впливає на розумову працездатність майбутнього фахівця та підвищення його успішності.

Висновки. Таким чином, професійно-прикладна фізична підготовка майбутніх пілотів, як складова фізичної підготовки, спрямована на формування професійних якостей, що дозволяє значно підняти прикладну дієвість фізичного виховання і підвищити якість фізичної та психофізичної підготовки фахівців. Основними факторами, від яких залежить зміст ППФП студентів різних технічних ВНЗ авіаційного профілю, є сфера майбутньої діяльності та психофізіологічні особливості діяльності льотного складу. Однак, під час підготовки студентів-майбутніх пілотів система ППФП ще недостатньо широко застосовується, у зв'язку з чим фізична підготовленість випускників технічних ВНЗ не завжди відповідає вимогам, які висуває до них сучасна професійна діяльність.]

Література:

1. Антошків Ю. М. Вдосконалення професійно-прикладної фізичної підготовки курсантів вищих навчальних закладів МНС України [текст] : дис. ... канд. наук з фіз.виховання і спорту : 24.00.02 / Антошків Юрій Михайлович. – Львів, 2006. – 164 с.
2. Зарічанський О. А. Педагогічні умови професійно-прикладної фізичної підготовки курсантів ВНЗ освіти I-II рівня акредитації МВС України [текст] : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Зарічанський Олег Анатолійович. – Тернопіль, 2002. – 165 с.
3. Коломієць О. Б. Педагогічне забезпечення культурологічної складової у підготовці студентів вищих технічних навчальних закладів [текст]: дис. канд. пед. наук: 13.00.04 / Коломієць Олена Борисівна. – К., 2004. – 177 с.
4. Римик Р. В. Професійно-прикладна фізична підготовка учнів професійно-технічних училищ за профілем радіотехніка [текст]: дис. ... канд. наук з фіз.виховання і спорту : 24.00.02 / Римик Роман Васильович. – Львів, 2006. – 204 с.
5. Руководство по физической подготовке летного состава авиапредприятий и курсантов летных училищ гражданской авиации (РФП ЛС ГА-83). – М.: Воздушный транспорт, 1983. – 151 с.